

ปัญหา เชื้อร้า ที่ โภคแมลงบุรุษ

เยอบีร่า (*Gerbera jamesonii*) เป็นไม้ตัดดอกที่สำคัญทางเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งนิยมนำมาใช้ปักแจกัน จัดกระเช้าดอกไม้ หรือตกแต่งพวงหรีด เป็นต้น เนื่องจากมีสีสันสด爽 และหลากระสี โดยเฉพาะเยอบีร่าสายพันธุ์ญี่โรป ลักษณะที่ดีของสายพันธุ์ญี่โรป คือ มีกลีบดอกชั้นเดียว กลีบดอกกว้างและป่องตรงกลาง ก้านดอกใหญ่ ยาว แข็งแรง มีอายุการปักแจกันนานกว่าสายพันธุ์อเมริกัน และสายพันธุ์ไทย แต่ปัจจุบันได้มีปัญหาระเรื่องโรคกลีบดอกใหม้ และเชื้อรากั้น ที่เกรสร่องดอก ทำให้ดอกเสียคุณภาพ หรือ嫩เสีย ไม่สามารถนำไปใช้งานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไม่ตัดดอกชนิดนี้ได้ถูกส่งมายังร้านดอกไม้แล้ว สาเหตุที่มีเชื้อรากั้นจำนวนมาก เนื่องจากภัยหลังตัดดอกจากแปลงปลูกก่อนบรรจุหีบห่อเพื่อขนส่งไปยังที่ต่างๆ ได้มีการใช้ถุงพลาสติกใส ขนาด ๓๙๕ นิ้ว หรือ ๔๙๖ นิ้ว แล้วแต่ขนาดของดอก หุ้มดอกไว้โดยเจาะรูที่ตรงกลางของกันถุง

เสียบก้านดอกลงไปถุงพลาสติกจะห่อหุ้มดอกป้องกันไม่ให้กลีบดอกแพร่นและเสียทรง จะนั่นในระหว่างขนส่ง เชื้อร้าที่เข้าทำลายกลีบดอกและเกรสรังแท้ในแปลงปลูก รวมทั้งเชื้อร้าที่มีอยู่ทั่วไปในอาการปลิวตกลงบนเกรสร่องดอก เมื่อได้รับความชื้นที่สะสมภายในเกรสรและถุงพลาสติกที่หุ้มอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับได้รับอุณหภูมิที่เหมาะสมในระหว่างขนส่ง สภาพเช่นนี้จึงทำให้เชื้อร้าเจริญอย่างรวดเร็ว ปรากฏอาการกลีบดอกใหม้ และเชื้อรากั้นต่างๆ เจริญขึ้นฟูเต็มเกรสร่องดอกเยอบีร่า

เชื้อร้าที่ก่อให้เกิดโรคกลีบดอกใหม้

เชื้อร้าที่เข้าทำลายกลีบดอกเยอบีร่า ทำให้กลีบดอกใหม้มีเชื้อว่า โบไทรทิส ซินเนอเรีย (*Botrytis cinerea*) หรือราสีเทา เป็นเชื้อรากับอาการค่อนข้างเย็น และมีความชื้นสูงในเวลากลางคืน จะนั่นในบ้านเราจึงพบเชื้อรากันนี้เข้า

ทำลายพีชที่ปลูกในที่ค่อนข้างเย็น หรือบนที่สูง
เช่น อัฟริกันไวโอลีต สรอเบอร์ ฯลฯ ส่วนใน
ต่างประเทศ เชื้อรากนิดนี้มีความสำคัญเป็นอย่าง
ยิ่งกับพีชปลูกของเข้า เพราะก่อให้เกิดโรคราสี
เทา โรคผลเน่ากับพีชมากมายหลายชนิด ทั้งใน
ไม้ผล เช่นองุ่น พีชผัก เช่นพวงพีชตระกูลแดง ไม้
ดอก เช่น คาร์เนชั่น เยอบีร่า อัฟริกันไวโอลีต
สเตติส เป็นต้น

อาการรบกโภค อาการรบกโภค^ด
ดออกเยอบีร่ามีลักษณะสีน้ำตาลเหลือง เริ่มจาก
ปลายกลีบลงมา ระหว่างขนส่งกลีบดอกที่อยู่ด้าน^ด
นอกสัมผัสกับถุงพลาสติก เมื่อความชื้นสะสม
จำนวนมากทำให้มีหยดน้ำเกาะ อาการจึงลุกalam
ลงมาจนถึงโคนกลีบ ทำให้กลีบดอกไหม้และเน่า
เสียในที่สุด นอกจากนั้นยังพบขึ้นบนเกสรของ
ดอก ยิ่งได้รับความชื้นสูงและอุณหภูมิที่พอ
เหมาะสม ทำให้เชื้อราสีเทาอ่อนขึ้นฟูเต็มผิวน้ำ^ด
ของเกสร เยอบีร่าบางพันธุ์ที่มีกลีบดอกแข็งแรง
อาจไม่พบโรคที่กลีบดอก แต่พบที่บริเวณเกสร
ดอก

ราบไทรทิส ซินเนอเรีย (จากดอกเยอปีร่า^๑
ปลูกบุนดอยแม่สลอง จ.เชียงราย) สร้างเส้นใย
ลักษณะพูนิมคล้ายสาลี สีเทาอ่อน ก้านชูสปอร์สี
น้ำตาล เด็กแขนงมากมาย ส่วนปลายเด็กเป็น
ง่าม ที่ปลายง่ามทั้งสองเป็นที่สร้างกลุ่มสปอร์
จำนวนมาก รูปร่างสปอร์ส่วนมากคล้ายลูกสาลี
นอกจากนี้ยังมีแบบรูปไข่ หรือค่อนข้างยาว
คล้ายฝักถั่วลิสง เชลดียว สีใส ขนาดสปอร์ ๑๑
-๑๖x๔-๑๐ ไมครอน สปอร์ที่พบที่ดอกเยอปีร่านี้
เด็กต่างกับสปอร์ของราชนิดเดียว กันบนเกรสร
ของดอกอัฟริกันไวโอลีตที่เรือนดันไม้ในสวนแม่
ฟ้าหลวง ที่ดอยดุง จ.เชียงราย ตรงที่รูปร่างสปอร์

มีความหลากรายมากกว่า ก่อรากคือจากดอกอ้อฟ
ริกันไวโอลีตมัคคล้ายลูกสาลี่เกี๊อบทั้งหมด เชื้อ^๑
ราชนิดนี้สร้างเส้นไยหนานแน่นบนอาหาร
สังเคราะห์ พี.ดี.เอ สร้างสปอร์ตในที่มีแสงสว่าง
สปอร์ตออกและเจริญได้ที่อุณหภูมิตั้งแต่ ๑๕-๒๗
องศาเซลเซียส แต่เจริญดีที่สุดที่อุณหภูมิ ๒๐
องศาเซลเซียส

วิธีลดความเสี่ยหายน์ของโรคราษฎร

๑. ในช่วงพิชให้ดอกควรให้น้ำแบบหยด
น้ำไม่เปยกไปและดอก เป็นการลดความชื้นที่
กลีบดอกและเกสร
 ๒. ในต่างประเทศได้มีการทดลองสาร
ควบคุมเชื้อรา กับโรคราสีเทาบนดอกกล้วยไม้
พาเลนโนปซิส พบร้า ซูมิเล็กซ์ (โพรไไฟโอนา
ไซล), รอฟรัล (ไอโพริดีโอน) และไดโคลฟลูเอนิค
สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อราได้ นอกจาก
นั้นได้มีการทดลองใช้เชื้อราปีกปักช์ ไทรโคเดอร์
มา ชาเซียนนัม (*Trichoderma hazianum*) ควบคุม
โรคราสีเทา กับองุ่น และแตงกว่า พบร้า มี
ประสิทธิภาพดีเท่ากับพ่นด้วยสารควบคุมโรคพิช
ไดคร์บอคซ์ ไมด์ หรือรอฟรัล (ไอโพริดีโอน) ใน
อัตรา ๐.๕ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร ทั้งนี้อาจใช้เชื้อ
ปีกปักช์ผสมกับสารควบคุมโรคพิช หรือพ่นสลับ
กันก็ได้

๓. การบรรจุหีบห่อ หากหลักเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกหุ้มดอก จะช่วยลดการเจริญของเชื้อราที่แฝงตัวในดอก หรือวิธีการของเกษตรกรในประเทศเนเธอร์แลนด์นิยมเสียบก้านดอกแต่ละดอกลงในรูของแผ่นกระดาษแข็ง เพื่อช่วยพยุงดอกแล้วบรรจุตามแนวนอนในกล่องกระดาษตันๆ คลุมด้วยกระดาษบางด้านบน แต่

ผลกระทบของบรรจุได้ ๕๐ ดอก วิธีนี้ไม่มีความชื้นสะสมมากในกล่องระหว่างขนส่ง

เชื้อราที่เกรดรดอก

เชื้อราที่พบบนเกรดรดอกมีหลายชนิด นอกจาโบไทรทิส ซินเนอรี่ เข้าทำลายที่เกรดรดอกด้วยแล้ว ยังมีเชื้อราชนิดที่ไม่ก่อให้เกิดโรคซึ่งมีอยู่ทั่วไปในอาการเจริญร่วมด้วย จึงทำให้เห็นกลุ่มราหลายสี ขันฟูเดิมผิวน้ำ เช่น สีเทาแซมสีส้มอ่อน, สีขาวเหลือง และสีเทาดำ เชื้อราเหล่านี้ได้แก่ พิชชาเรียม สีส้มและสีชมพูแดง (*Fusarium spp.*), แอดสเปอจิลลัส (*Aspergillus*) และไรโซปัส (*Rhizopus*) เป็นต้น

แนวทางแก้ไข

๑. วิธีการให้น้ำและการบรรจุหีบห่อควรปฏิบัติตามที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ถ้าลดความชื้นภายในดอกระหว่างขนส่งได้มากเท่าใด จะช่วยลดการเจริญของเชื้อราบนเกรดรดอกได้ดีเท่านั้น

๒. พ่นด้วยสารไดคลอแรน (dichloran) ตามอัตราการใช้ข้างบรรจุภัณฑ์

คำขอบคุณ

ผู้เขียนและคณะขอขอบคุณ คุณสุรชัย ซอปิดพิร ที่จัดหาดอกเยื่อไว้เป็นโรคและคุณนิยม สุดเพราะ ที่ช่วยถ่ายภาพเชื้อราสาเหตุโรค

บรรณานุกรม

นิรนาม. ๒๕๔๐. ไม้ดอกบนที่สูง. ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรที่สูง กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร. ๑๐๙ หน้า.

Elad Y., G. Zimand, Y. Zags, S. Zuriel and I. Chet, 1993. Use of *Trichoderma harzianum* in combination or alternation with fungicides to control cucumber grey mould (*Botrytis cinerea*) under commercial greenhouse conditions. Plant pathology 42 : 324-332.

Ellis, M.B. 1971. Dematiaceous Hyphomycetes. Commonwealth Mycological Institute. Kew, Surrey, England. 608 pp.

Wey, G. C. 1994. Occurrence and chemical control of *Phalaenopsis* petal blight caused by *Botrytis cinerea*. Report of the Taiwan Sugar Research Institute No. 144 : 11-23.



ลักษณะอาการโรคกลีบดอกใหม่ของเยื่อบีร่า



เชื้อราขึ้นบนเกรสรดอก